

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№12

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2025-yil, dekabr.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate

Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor

Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor

Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor

Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)

Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)

Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan

Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor

Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer

Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor

Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)

Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor

Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)

Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE

Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Xamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA DAVRIDA TIJORAT BANKLARI LIKVIDLILIK XAVFINI BOSHQARISHI.....	44
Baxromov Nodirjon Muxammadamin o'g'li	
TURIZM XIZMATLAR BOZORI ISTE'MOLCHILARINI SEGMENTLASH USULI ASOSIDA DIVERSIFIKATSIYA KONSEPSIYASINI ISHLAB CHIQUISH.....	48
Maxmudova Aziza Pirmamatovna	
"INNOVATSION AGROTEKNOLOGIYALAR VA "YASHIL IQTISODIYOT" TAMOIYILLARI ASOSIDA G'ALLA YETISHTIRISH BARQARORLIGINI BAHOLASH.....	53
Turayeva Gulizahro	
АНАЛИЗ ЦЕНОБРАЗОВАНИЯ НА ЗЕРНОВЫЕ ПРОДУКТЫ ПО ДАННЫМ МАРКЕТИНГОВЫМ ИСЛЕДОВАНИЯМ (НА ПРИМЕРЕ НАМАНГАНСКОЙ ОБЛАСТИ).....	57
Бахриддинов Жаҳонгирбек Равшанжон ўғли	
KICHIK BIZNES RIVOJINI TA'MINLASHDA BOZOR INFRATUZILMALARINING AHAMIYATI.....	62
G'aniyev Botir Baxtiyorovich, Zakirova Gulnora Mirzaliyevna	
KICHIK SANOAT ZONALARI FAOLIYATINI SAMARALI BOSHQARISH METODOLOGIYASI VA YO'LLARI.....	67
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillaevich	
INNOVATION FAOLIYAT XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOBI VA AUDITINI TAKOMILLASHTIRISH.....	73
Mustafoyev Akbar Mustafo o'g'li	
MAHSULOT DIVERSIFIKATSIYASI VA LOGISTIKA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ASOSIDA EKSPORT POTENSIALINI OSHIRISH YO'LLARI.....	78
Maxkamov Ibrayim, Jo'raboyeva Shohida Kamoliddin qizi	
REKLAMA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARI ROLI.....	83
Abdusalilova Laylo To'xtasinovna, Raxmonqulova Shahrizoda	
SIRKULAR IQTISODIYOTDA YOPIQ SIKL NAZARIYASINING ROLI.....	87
Sodikov Zokir Rustamovich	
YASHIL TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHDA MOLIYAVIY RAG'BATLAR VA ULARNING NATIJALARI.....	92
Axmadjonova Gulmira Xabibulla qizi	
MAMLAKAT IQTISODIYOTI RIVOJLANISHIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING ROLI.....	97
G'aniyev Baydulla Toshmurodovich	
АНАЛИЗ ПОДХОДОВ ЦЕНТРАЛЬНЫХ БАНКОВ К РЕГУЛИРОВАНИЮ ИННОВАЦИОННЫХ БАНКОВСКИХ ПРОДУКТОВ: СРАВНЕНИЕ УЗБЕКИСТАНА И МЕЖДУНАРОДНОЙ ПРАКТИКИ.....	101
Даулетиярова Шахло	
СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ЦЕННЫХ БУМАГ УЗБЕКИСТАНА.....	109
Кадилова Хадича Тураевна	
XORIJ MAMLAKATLARINING IQTISODIYOTNI UGLERODSIZLASHTIRISH STRATEGIYALARI: O'ZBEKISTON UCHUN TAKLIFLAR.....	115
D.X. Pulatov, F.E.Shamsiyev	
O'ZBEKISTONDA ISLOM MOLIYASI: MUAMMOLAR VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	125
Sattorov Ixtiyor Ochilovich, Karimov Shohruh Yo'ldoshali o'g'li	
HISOB SIYOSATI TARKIBIY TUZILISHI MASALALARI.....	133
Botirova Raximaxon Abdujabbarovna	
QURILISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNING MOLIYAVIY TAHLILI.....	136
Musayeva Shoirazimovna	

KICHIK SANOAT ZONALARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI AHOLI TURMUSH FAROVONLIGINI OSHIRISH.....	144
<i>Axmedov Oybek Turgunpulatovich</i>	
O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORI PORTFELI TAHLILI.....	149
<i>Madraximov Ilxom Kamilovich</i>	
FOYDA SOLIG'INING O'ZIGA XOS MUAMMOLI JIHATLARI.....	154
<i>Zaripov Xusan Baxodirovich</i>	
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION MODERNIZATSIYA QILISHDA INVESTITSIYA OQIMLARINI BOSHQARISH MODELLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	159
<i>Xamrayev Quvvat Iskandarovich</i>	
OLIY TA'LIM XIZMATLARI BOZORIDA MARKETING TADQIQODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	163
<i>Jalilov Jamshid G'anjionovich, Safarov Zavqiddin Zokir o'g'li</i>	
MINTAQA SANOAT TARMOG'I RIVOJLANISHINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI.....	168
<i>Xayitboev Abror Quvondiqovich</i>	
РОЛЬ СМЕШАННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ (BLENDED FINANCE) В ПОВЫШЕНИИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ КОММУНАЛЬНЫХ УСЛУГ: УРОКИ РАЗВИВАЮЩИХСЯ СТРАН.....	174
<i>Гулмаматова Дурдона Шерали кизи</i>	
KORXONALARDA STRATEGIK BOSHQARUV.....	180
<i>Musayeva Dilnoza Dilshatovna</i>	
BANK TIZIMIDA MARKETING AHAMIYATI VA BANK MARKETINGI.....	184
<i>Usubjonov Zaxriddin Vasliddin o'g'li</i>	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN XORJIY KREDIT MABLAG'LARINI JALB KILISH HUQUQIY JIHATLARI.....	189
<i>Qulliyev Anvar Zayniddinovich</i>	
TIJORAT BANKLARINI TRANSFORMATSIYALASH SHAROITIDA CHAKANA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	194
<i>Alimov Umid O'ktambayevich</i>	
MAHSULOTLARNING RAQAMLI PASPORTI TIZIMINI JORIY ETISH OMILLARI VA TO'SIQLARI.....	200
<i>Avloqulova Sadoqat Sobirjon qizi</i>	
KORXONALARDA FOYDA VA ZARARLARNI TAHLIL QILISHDA INNOVATSION METODLAR AHAMIYATI.....	207
<i>Ernazarov Ortiq Eshnazarovich, Farog'at Xo'jabekova</i>	
ВЛИЯНИЕ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА НА ЭКОНОМИЧЕСКОЕ БЛАГОСОСТОЯНИЕ, А ТАКЖЕ НОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПОВЫШЕНИЯ ДОХОДОВ НАСЕЛЕНИЯ.....	212
<i>Остонов Егамберди</i>	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA INNOVASION TEXNOLOGIYALARNI INTEGRATSIYALASH: MOHIYATI VA RIVOJLANISH IMKONIYATLARI.....	218
<i>Xakimova Xulkar Xamidovna</i>	
QORAQALPOG'ISTON VA XORAZM OZIQ-OVQAT SANOATINING IQTISODIY-STATISTIK TAHLILI HAMDA UNI YANADA RIVOJLANTIRISH YO'LLARI.....	224
<i>Tleuov Niyetulla Raxmanovich</i>	
OILAVIY KORXONALARNING IQTISODIY TIZIMDAGI O'RNI.....	230
<i>Shadiyeva Gulnora Mardiyevna, Rustamova Zarina Rustamovna</i>	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA O'ZBEKISTON OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MARKETING FAOLIYATINI MODELLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARI.....	234
<i>Sadikov Shoxrux Shuxratovich</i>	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASI KORXONALARINING RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA RAQAMLI XIZMATLARNING AHAMIYATI.....	238
<i>Asenbaeva Aydaygul Edenbaevna</i>	
BARQARORLIK VA YASHIL MENEJMENT: ILMIY-NAZARIY YONDASHUVLAR VA AMALIY AHAMIYATI.....	242
<i>Djalilova Dilbar Abdikarim qizi</i>	

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHIYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA) 247
Maqsudova Malohatxon Maqsudovna, Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li

HUDUDLARNING IQTISODIY SALOHİYATINI INNAVATSION-INVESTITSION BOSHQARISH STRATEGIYASI VA MEXANIZMI (XORAZM VILOYATI MISOLIDA)

Maqsudova Malohatxon Maqsudovna

Urganch RANCH Texnologiya Universiteti
24-01 Iqtisodiyot magistranti
ORCID: 0009-0007-3012-1873

Yaxshimuratov Maqsadbek Narimon o'g'li

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi
Davlat siyosati va boshqaruvi akademiyasi
Urganch hududiy filiali bosh metodisti
ORCID: 0009-0009-2943-3321

Annotatsiya. Ushbu maqolada Xorazm viloyatining iqtisodiy salohiyatini oshirishda innovatsion-investitsion boshqaruv strategiyasini ishlab chiqishning ahamiyati tahlil qilinadi. Hudud iqtisodiyotini innovatsion va investitsion loyihalar orqali jadal rivojlantirish, makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash yo'nalishlari yoritiladi. Shuningdek, mavjud resurslardan samarali foydalanish, ilg'or texnologiyalarni joriy etish va xorijiy investitsiyalarni jalb etish orqali hududning raqobatbardoshligini oshirish bo'yicha strategik mexanizmlar taklif etiladi.

Kalit so'zlar: Iqtisodiy salohiyat, innovatsion-investitsion boshqaruv, strategiya, makroiqtisodiy barqarorlik, resurslardan samarali foydalanish, yangi texnologiyalar, xorijiy investitsiyalar, raqobatbardoshlik, hududiy rivojlanish.

Abstract. This article examines the importance of developing an innovation–investment management strategy to enhance the economic potential of the Khorezm region. It explores the key directions for accelerating regional economic development through innovative and investment projects, as well as ensuring macroeconomic stability. The study also proposes strategic mechanisms for improving the region's competitiveness by effectively utilizing existing resources, introducing new technologies, and attracting foreign investment.

Key words: Economic potential, innovation–investment management, strategy, macroeconomic stability, efficient use of resources, new technologies, foreign investment, competitiveness, regional development.

Аннотация. В данной статье анализируется значение разработки инновационно-инвестиционной стратегии управления для повышения экономического потенциала Хорезмской области. Рассматриваются направления ускоренного развития региональной экономики за счёт инновационных и инвестиционных проектов, а также обеспечения макроэкономической стабильности. Кроме того, предлагаются стратегические механизмы повышения конкурентоспособности региона посредством эффективного использования ресурсов, внедрения новых технологий и привлечения иностранных инвестиций.

Ключевые слова: Экономический потенциал, инновационно-инвестиционное управление, стратегия, макроэкономическая стабильность, эффективное использование ресурсов, новые технологии, иностранные инвестиции, конкурентоспособность, региональное развитие.

KIRISH

Hozirgi globallashuv jarayonlarining chuqurlashuvi va jahon iqtisodiyotidagi o'zgarishlar O'zbekiston iqtisodiyoti hamda uning hududlari oldiga yangi vazifalarni qo'yimoqda. Iqtisodiy munosabatlarning murakkablashuvi, raqobatning kuchayishi va resurslardan samarali foydalanish zarurati hududiy rivojlanish strategiyasiga yangicha yondashuvlarni talab etmoqda. Shu nuqtai nazardan, barqaror hududiy iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi iqtisodiy o'zgarishlarni to'g'ri tushunish hamda ularni boshqarish mexanizmlarini shakllantirish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri sanaladi.

Xorazm viloyati misolida olib qaralganda, hududning iqtisodiy salohiyatini oshirishda agrar va sanoat sohalariga innovatsion-investitsion iqtisodiy mexanizmlar orqali yangicha tus berish, ya'ni investitsiyalar orqali hudud muhitini yaxshilash muhim o'rin tutadi. Shu bilan birga, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash orqali aholi bandligini ta'minlash va daromadlarni oshirish imkoniyati yaratilmoqda.

Shu sababli Xorazm viloyati iqtisodiyotini innovatsion-investitsion boshqaruv strategiyasi asosida rivojlantirish hududning raqobatbardoshligini kuchaytirish, iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash va barqaror o'sishga erishishda muhim omil sifatida qaraladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hududlarning iqtisodiy salohiyatini innovatsion-investitsion boshqarish strategiyasi va mexanizmlariga turli davrlarda turlicha ta'riflar berilgan. Nazariy va global tadqiqotlarda Michel E. Porterning *The Competitive Advantage of Nations* (1990) asarida klasterlar va raqobat ustunligi nazariyasi ilgari surilgan bo'lib, unda hududiy raqobat va tarmoqlarni (cluster) rivojlantirish g'oyalari mintaqaviy strategiyalar, tarmoq hamda qo'llab-quvvatlovchi sanoatlarni uyg'unlashtirish uchun klassik nazariy asos sifatida ta'riflangan. Xorazm uchun klaster yondashuvi (masalan, agroklastarlar) strategik jihatdan foydali ekanligi haqidagi fikrlar keltirilgan [1].

Shu bilan birga, Philip Cooke tomonidan taqdim etilgan *Regional Innovation Systems* (1992 va keyingi ishlari) konsepsiyasi ham muhim ahamiyat kasb etadi. Unda hududdagi firmalar, ilmiy-ta'lim muassasalari va davlat boshqaruv organlari o'rtasidagi o'zaro aloqalar orqali innovatsiyalarni rag'batlantirishga doir nazariya ilgari surilgan [2].

World Bank va ADB tomonidan tayyorlangan *Uzbekistan Agriculture Modernization Project* (2020) loyiha hujjatlarida O'zbekiston qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish bo'yicha xalqaro loyihalar, agro-logistika markazlari (shu jumladan Xorazmda rejalashtirilgan va amalga oshirilgan hamkorliklar) investitsiya va infratuzilma yo'nalishlari uchun muhim ahamiyatga ega ekanligi ta'kidlangan [3].

Mahalliy olimlarimiz ham ushbu yo'nalishda tadqiqotlar olib borganlar. Jumladan, Almardonov M.I.ning Hududlarning iqtisodiy salohiyatini innovatsion-investitsion boshqarish strategiyasi va mexanizmlari mavzusidagi ilmiy ishlari hududiy innovatsion-investitsion boshqaruvning milliy nazariy asoslarini hamda hududlar darajasida qo'llanilishi mumkin bo'lgan mexanizmlarni taklif etadi. Xorazm kabi hududlarda strategik yo'nalishlarni tahlil qilish uchun nazariy baza shakllantirilgan.

Shuningdek, *Regional Investment Analysis: A Panel Data Evidence from Uzbekistan* – M. Y. Bakhrovna (2024-yil) tomonidan yozilgan maqolada O'zbekistonning hududiy investitsiya potentsiali panel ma'lumotlar asosida baholangan, viloyatlararo investitsion farqlar va ularga ta'sir qiluvchi omillar aniqlangan hamda Xorazm uchun investitsiya yo'nalishlari bo'yicha metodologik ko'rsatmalar berilgan [4].

Ruzmetov B.ning *Regional Features of Investment Activeness in the Republic of Uzbekistan* nomli konferensiya maqolasida ham hududlar bo'yicha investitsiya faolligi dinamikasi va statistik tahlili keltirilgan [5].

Umuman olganda, ushbu qarashlar hududlarning iqtisodiy salohiyatini innovatsion-investitsion boshqarish strategiyasi va mexanizmlariga doir umumiy tushuncha hosil qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, hozirgi globallashuv jarayonlari iqtisodiyotning turli sohalarini jadal rivojlantirishni talab etmoqda. Zamonaviy iqtisodiy o'sishga an'anaviy ishlab chiqarish hajmini oshirishdan ko'ra ko'proq innovatsion rivojlanish, iqtisodiyotni diversifikatsiya qilish va modernizatsiya qilish orqali erishish mumkin bo'lib, bu iqtisodiy o'sishni ta'minlashning eng muhim talablardan biri sanaladi.

TADVIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari asosida statistik tahlil, taqqoslash usullaridan foydalangan holda Xorazm viloyatini iqtisodiy salohiyatini innovatsion-investitsion boshqarish strategiyasi va mexanizmi tahlil qilingan va shuning natijasida xulosalar va tavsiyalar keltirilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Xorazm viloyati Respublikamizning iqtisodiy salohiyati qishloq xo'jaligiga moslashgan hududi hisoblanadi. Hududda asosan g'alla, meva-sabzavot yetishtirilib, an'anaviy qishloq xo'jaligi tarmoqlari rivojlangan. Bu tarmoqlarni yanada rivojlantirish maqsadida hududga innovatsion-investitsion loyihalarni jalb qilish hudud iqtisodiyotini ko'tarishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda Xorazm viloyatining iqtisodiy o'sishiga nazar tashlaydigan bo'lsak, hudud bir qator iqtisodiy tarmoqlar orqali o'sish nuqtalariga ega bo'lib, bu o'zgarishlarni sanoat, qishloq xo'jaligi, qurilish va xizmatlar sohasida ko'rish mumkin.

2024-yil moliyaviy yil yakunlariga ko'ra, viloyat sanoat tarmog'i 26 005,3 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lib, bu o'tgan yilga nisbatan 107,3 foiz o'sishni bildiradi. 2025-yil yakunlari bo'yicha iqtisodiy prognozlarga ko'ra, sanoatning ulushi 30 228,5 mlrd so'mni tashkil etishi kutilmoqda va bu 106,2 foiz o'sishni anglatadi.

Qishloq xo'jaligi tarmog'ida ham o'sish kuzatilgan. 2024-yil yakunida ushbu soha hajmi 31 233,5 mlrd so'mni tashkil etgan bo'lib, bu o'tgan yilga nisbatan 104,0 foiz o'sish demakdir. 2025-yil yakunida esa 34 797,0 mlrd so'mni tashkil qilishi prognoz qilinmoqda, iqtisodiy o'sish 103,9 foiz bo'lishi kutilmoqda.

Qurilish tarmog'ida ham ijobiy dinamika kuzatilmoqda. 2024-yil yakunida qurilish ishlari hajmi 10 536,7 mlrd so'mni tashkil etib, 107,2 foiz o'sishni ko'rsatgan. 2025-yilda bu ko'rsatkich 13 686,7 mlrd so'mga yetishi, o'sish sur'ati esa 107,5 foiz bo'lishi kutilmoqda.

Shu bilan birga, xizmatlar sohasida ham sezilarli o'sish qayd etilgan. 2024-yil yakuniga ko'ra, xizmatlar hajmi 24 763,2 mlrd so'mni tashkil etib, boshqa tarmoqlarga nisbatan yuqori – 117,2 foizlik o'sishni ko'rsatgan. 2025-yil yakunida ushbu sohada 28 888,2 mlrd so'm ko'rsatkichiga erishilishi, iqtisodiy o'sish esa 115,5 foiz bo'lishi kutilmoqda.

1-jadval. Xorazm viloyatini 2025-yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy maqsadli ko'rsatkichlari

Asosiy tarmoqlar yillar kesimida	2024 yil yakunlari		2025 yil (prognoz)	
	hajmi, mlrd so'm	o'sish sur'ati, %	hajmi, mlrd so'm	o'sish sur'ati, %
Sanoat	26 005,3	107,3	30 228,5	106,2
Qishloq xo'jaligi	31 233,5	104,0	34 797,0	103,9
Qurilish ishlari	10 536,7	107,2	13 686,7	107,5
Xizmat ko'rsatish	24 763,2	117,2	28 888,2	115,5

Ushbu iqtisodiy o'sishga erishish uchun o'z navbatida viloyat tarmoq korxonalarini va viloyat hokimligi bir qator investitsion loyihalarni amalga oshiriladi. Jumladan viloyatda loyiha tashabbuskorlari tomonidan jami 98 ta loyiha maqsad qilingan bo'lib, ushbu loyihalarni umumiy qiymati 3 533 413 mln so'mni tashkil qiladi shu jumladan o'z mablag'lari hisobidan 1 216 980 mln so'm, bank krediti 818 402 mln so'mni, xorijiy investitsiyalar 105 700 ming dollr, xorijiy kredit liniyasi 101 200 ming dollrni tashkil qiladi. Bu esa viloyatdagi ishsizlik darajasiga ham bevosita ta'sir etmasdan qolmaydi viloyatdagi bo'sh ish o'rinlari soni 7 414 tani tashkil qiladi.

2-jadval. 2025-2026-yillarda Xorazm viloyatida tarmoq korxonalarini va viloyat hokimligi mas'ulligida amalga oshiriladigan investitsiya loyihalari

Jami 98 ta loyiha	Loyihaning umumiy qiymati, (mln so'm)	shu jumladan:				Ish o'rni soni
		o'z mablag'i (mln so'm)	bank krediti (mln so'm)	xorijiy kredit liniyasi (ming doll.)	xorijiy investitsiya (ming doll.)	
	3 533 413	1 216 980	818 402	101 200	105 700	7 414

Shu bilan birgalikda, Xorazm viloyatida davlat-xususiy sheriklik shartlari asosida amalga oshiriladigan loyihalar mavjud ushbu loyihalar asosan chet-el investorlari bilan birgalikda amaga oshiriladigan loyihalar bo'lib jami loyihalarning qiymati 253 mln AQSH dollarini tashkil qiladi. Ushbu investitsiyalar asosan sog'liqni saqlash soxasi, maktabgacha va maktab ta'limi sohasi, madaniyat sohasi, ekologiya, atrof-muhitni muhofaza qilish soxasi, qishloq xo'jaligi sohasi, energetika sohasi va transport sohasiga yo'naltirilgan.

Viloyatni innovatsion loyihalarni ham qo'llab quvvatlash maqsadida chet-el kapitalini jalb etish ishlari olib borilmoqda. Xususan, viloyatda "O'zbekiston – Xitoy texnoparki" maxsus sanoat zonasiga yer va uchastkalar ajratilgan. Bunday loyiha Xorazm viloyatining Qo'shko'pir tumanida bo'lib bunda jami 175 ga yer maydonida maxsus sanoat zonasini innovatsion loyihalar asossida tashkil qilish maqsad qilib olingan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xorazm viloyatining iqtisodiy salohiyati so'nggi yillarda barqaror o'sish tendensiyasini namoyon qilmoqda. Hududda sanoat, qishloq xo'jaligi, xizmatlar va qurilish tarmoqlarida kuzatilayotgan iqtisodiy ko'rsatkichlar viloyat miqyosida iqtisodiy faollikning ortib borayotganidan dalolat beradi. Xususan, 2024-yilda sanoat hajmining 107,3 %, qishloq xo'jaligining 104 %, xizmatlar sohasi 117,2 % ga o'sishi hudud iqtisodiyotida diversifikatsiya va tarmoq o'sish nuqtalarining mavjudligini ko'rsatadi.

Biroq iqtisodiy o'sishga qaramay, qator tizimli muammolar hali ham mavjud, xususan:

- qishloq xo'jaligi to'liq modernizatsiya qilinmagan;
- irrigatsiya tizimlari eskirgan, resurslardan foydalanish samarasiz;
- qishloq xo'jaligi mahsulotlarini chuqur qayta ishlash yetarli emas;
- sanoatda diversifikatsiya yetarli darajada shakllanmagan;
- kimyo, elektronika, yengil sanoat kabi yuqori qo'shilgan qiymatga ega tarmoqlar rivoji sust;
- innovatsion ekotizim yetarli shakllanmagan, texnoparklar faoliyati kengaymagan;
- investitsion loyihalarning ko'lemi ortmoqda, biroq tashqi va xususiy investitsiyalar ulushi hali past;
- davlat-xususiy sheriklik loyihalarining iqtisodiyotdagi ta'siri sekin shakllanmoqda.

Xorazm viloyatida 2025-2026 yillarda amalga oshirilishi rejalashtirilgan 98 ta investitsiya loyihasi, umumiy qiymati 3,5 trln so'm, viloyat iqtisodiyotini tubdan modernizatsiya qilish uchun katta imkoniyat yaratadi. Ushbu loyihalarning amalga oshirilishi natijasida 7 414 yangi ish o'rinlari yaratilishi kutilmoqda. Bundan tashqari, davlat-xususiy sheriklik asosida 253 mln dollarlik loyihalar, shuningdek "O'zbekiston – Xitoy texnoparki"ning tashkil etilishi hudud iqtisodiyotini innovatsion transformatsiya sari olib chiqadi.

Shu asosda, Xorazm viloyati iqtisodiyotini innovatsion-investitsion boshqarish strategiyasi hududning raqobatbardoshligini oshirish, investitsion jozibadorlikni kuchaytirish va tarmoq modernizatsiyasini chuqurlashtirishga qaratilgan bo'lishi zarur.

Shu bilan birgalikda, bir qator iqtisodiy tarmoqlarni yanada rivojlantirish ham zarur. Jumladan, qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish, sanoatni diversifikatsiya qilish, innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish, investitsion muhitni yaxshilash, hududning iqtisodiy boshqaruv tizimini takomillashtirish, aholi bandligini oshirish va xizmatlar sektorini rivojlantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. https://economie.ens.psl.eu/IMG/pdf/porter_1990_the_competitive_advantage_of_nations.pdf
2. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0016718592900489utm>
3. <https://documents1.worldbank.org/curated/en/434601585015259716/pdf/Uzbekistan-Agriculture-Modernization-Project.pdf>
4. <https://cyberleninka.ru/article/n/regional-investment-analysis-a-panel-data-evidence-from-uzbekistan>
5. <https://in-academy.uz/index.php/cajei/article/view/27477>
6. Iqtisodiy o'sish: oliy o'quv yurtlari talabalari uchun darslik/ A.A. Abduvoxidov, Z.M.Zikriyayev, M.A.Mamatov, G'.I.Berdiyev, E.N. Bo'riboev, D.B.Eshpulatov Guliston, Ziyo nashr - matbaa, 2022.- 12 b

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>